

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. II. Ad quos pertineat Eucharistiæ dispensatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

Extra statum gratia constituitur peccat, tum conficiendo, tum sumendo. Qualiter id conficiendum.

terea sint extra statum gratia. Porro status gratia generaliter in Ministro requiritur, non tantum ut licite sumat, sed etiam ut licite conficiat; uti ad consecrationem aliorum Sacramentorum. Sufficit tamen in consecratione dicere: *Celebravi in malo statu.* Estque duplex peccatum sacrilegii, scilicet indigna receptionis & consecrationis juxta *Aversa* & alios. Nonnulli tamen dicunt esse unicum, ut *Diana*, *Azorius*, *Bonacina* & alii. Equidem in praxi cubitari non potest (ait *Aversa* 9. 10. sect. 1. in fine) non satisfacere talem dicendo: *Communicavi in malo statu.* Confessio autem praerequitur ad celebrationem, quatenus scilicet, non quatenus conficitur Eucharistia.

QUESTIO II.

Ad quos pertineat Eucharistiae dispensatio?

6. Sa erodibus dedit Deus ordinariam potestatem distribuendi.

DIC O I. Ordinaria potestas & auctoritas dispensandi hoc Sacramentum jure divino ita est sacerdotibus concessa, ut nullis aliis inferioribus pari jure competat. Ita communiter Doctores. Probat ex *Luca* 22. *Hoc facite in meam commemorationem.* Quibus verbis Christus sicut consecrationem corporis sui principaliter commisit Apostolis, eorumque in sacerdotio successoribus, sic etiam ejusdem distributionem, quasi dixisset: *Actis Deo gratis Corpus meum consecrate, aliisque distribuite.* Idem colligitur ex hymno Ecclesiae: *Cujus scilicet sacrificii officium committi voluit solis Presbyteris, quibus sic congruit, ut sumant ceteris.* Unde *Tridentinum* sess. 13. c. 8. *Semper (inquit) in Ecclesia Dei mos fuit, ut laici a Sacerdotibus communionem acciperent, qui mos tamquam ex Traditione Apostolica descendens, jure ac merito retineri debet.* Quare etiam olim, dum Corpus Domini porrigebatur in manus Fidelium communicantium, id ipsum fiebat a Sacerdote, qui censetur principalis dispensans. Congruentia est: quia conveniebat, ut qui potestatem accipiebant super corpus Christi verum in conficiendo, etiam acciperent super corpus Christi mysticum, id est, Ecclesiam in dispensando. Deinde sicut Sacerdotis, inter Deum & homines medii, est dona & vota populi Deo offerre, ita etiam dona divinitus sanctificata populo tradere.

Requitur porro Ordo sacerdotalis solum ad dispensandum licite, non autem ad dispensandum valide, aut etiam cum fructu suscipientis, si hic sit dispositus, adeoque bona fide suscipiat a non ministro; immo et si suscipiat Eucharistiam taliter dispositus a se ipso: utpote sine obice suscipiens verum Sacramentum.

7. **D**IC O II. Non est tamen jure divino

prohibitum committere aliis ex delegatione hujus Sacramenti dispensationem. Patet ex antiqua praxi, qua olim diaconi non quidem propria auctoritate, sed ex jussu Episcopi vel Presbyteri, vel eorum ministri Eucharistiam dispensabant; ut constat ex *Clemente Romano* l. 8. *constit.* c. 28. *Cypriano Serm. de lapsis post med.* Et verbis *S. Laurentii Martyris ad S. Xystum Papam*: *Cui commissi Domini sanguinis dispensationem.* Et quamvis dispensatio sanguinis ob certas rationes diaconis fortasse committeretur frequentius: quod tamen etiam frequenter commissa eis fuerit dispensatio corporis Christi, testis est *Justinus Martyr* *Apologia* 2. *pro Christianis in fine*, & *Nicenum Concilium* l. can. 14. alia 18. statuens: *Quid si non fuerit in praesenti vel Episcopus vel Presbyter, tunc ipsi (scilicet Diaconi) profert, & odant.* Et *Carthaginense* IV. cap. 38. statuens, ut diaconus praesente Presbytero Eucharistiam corporis Christi populo, si necessitas cogat, jussus erogat. Quocirca nullatenus admittendum est, quod Aliqui dixisse referuntur, diaconum ex officio potuisse dispensare sanguinem, ex commissione autem corpus Christi. Neutrum enim ex officio sed proprio jure, verum tantum tamquam commissi seu delegati potuerit, ut loquuntur auctoritates relatae, & *Clemens* l. 8. *constitut.* *Apost.* c. 28. dicens: *Oblatione ab Episcopo aut Presbytero facta, ipse diaconus dat populo, non tamquam sacerdos, sed tamquam qui ministrat presbyteris.* Quemadmodum Dominus assignavit famulos ad distribuendum pauperibus panem. Putat tamen *Aversa* 9. 10. sect. 3. Corporis distributionem fuisse tantum committendam & commissam in necessitate: secus quam sanguinis, qui non debet tangi, uti corpus. Sed hoc possum probare cum olim etiam laici viri communicant tangerent illud nudis manibus. Credo tamen saepius commissam fuisse dispensationem sanguinis, quam Corporis ob commoditatem fidelium communicantium in utraque specie, quibus per ordinem sacerdos communicabat Corpus, diaconus subsequens sanguinem, sicut nunc minister ablutio, ne aliis duplici tempore & labore occuparetur sacerdos, sicut si ipse singulis perire daret quoque ablutio.

Solebat autem commissio ista olim esse frequentior: cum tunc ob paucitatem presbyterorum passim esse moralis necessitas. Nunc vero in desuetudinem abiit; cum major sit modò copia sacerdotum, quam eorum, qui tantum sunt diaconi, ideoque vix umquam occurrat necessitas: quae tamen juxta communem sensum requiritur ad hoc, ut diacono committatur, sive sacerdos sit praesens, sive absens.

Ceterum non debet necessitas esse adeo gravis, sed sufficit causa notabilis prudenter dijudicanda, v. g. ex parte sacerdotis infirmitas.

infirmis, occupatis in confessionibus, aut concione &c. Ex parte communicantium impletio annui praeccepti, Jubileum &c. quando alius sacerdos haberi facile non posset. Immo in extrema necessitate, si sacerdos non valeat aut irrationabiliter non velit ministrare Viaticum, poterit hoc facere diaconus, etiam sine mandato sacerdotis, ex praesumpta facultate Juris sive Episcopi aut Papae.

Dico III. Clericis diacono inferioribus & a fortiori laicis pullo modo poterit committi dispensatio Sacramenti, ut docent omnes Theologi, & constat ex communi usu Ecclesiae ac sensu. Idemque tradidit Concilium Rhemense, & refertur cap. Pervenit, de Consecrat. dist. 8.

Nihilominus plures Doctores praesertim recentiores existimant verosimiliter in casu gravissimae necessitatis, ut in articulo mortis, deficiente sacerdote & diacono, posse etiam laicum secluso scandalo porrigere Viaticum de expressa vel praesumpta licentia sacerdotis: nam hoc non est prohibendum jure divino, quandoquidem olim permissum fuerit fidelibus secum deferre Eucharistiam sequenti die sumendam: ac teste Eusebio lib. 6. Historia cap. 34. presbyter quidam infirmus miserit particulam consecratam ad Serapionem senem moribundum per puerum, e cujus manibus juxta mandatum presbyteri illam sumpsit: usus quoque Ecclesiae contrarius non videatur alium tam extraordinarium obligative comprehendere, nec tantum momenti esse appareat, ut tam rara & gravi necessitati debeat prevalere. Quod confirmat exemplum laudatissimae Mariae Reginae Scotiae, quae superiori saeculo subitura martyrium se ipsam prius communicavit. De speciali autem dispensatione Pii V. quae a quibusdam spargitur, non constat. Aequae infundatum est, quod ipsa id fecisset, ne Eucharistia veniret in manus Haereticorum: fuit enim incommodo potuisset aliter obviare, & potius non decessisset Eucharistiam secum assumere; quam proinde retinuit animo sumendi in articulo mortis. Denique non usus hujus facultatis (qui pariter militare videtur contra ipsos diaconos) potius apparet facti, quam juris, & riturque sive ex rarissima occurrentia talis occasionis aut necessitatis, sive ex incitamento eorum quos concernit, sive etiam pro parte ex imbutis contraria opinione.

Dico IV. Sacerdos extra missam & officium Parasceves potest se ipsum communicare in necessitate, dum non adest alius sacerdos, juxta Doctores communiter: ipse enim est ordinarius minister hujus Sacramenti, nec ipsum Sacramentum requirit distinctionem ministri a sumente, sive ex ratione sua, sive ex praescripto juris, saltem in casu necessitatis obligante. Unde

plurimi Doctores censent posse id fieri ex sola devotione, aut in magno aliquo festo, si infirmus sit, aut commodè celebrare nequeat, nec sit copia alterius sacerdotis qui ministret. Immo Varii existimant sacerdotem infirmum debere Eucharistiam sumere propriis manibus, quando in defectu sacerdotis ad illum deferatur à diacono: quod tamen negat Vasquez. Alii autem volunt esse arbitrarium.

Quod dictum est de Sacerdote, extendi etiam potest ad diaconum in casu gravissimae necessitatis, ut si v.g. alioquin deberet decedere sine Viatico: nam Concilium Nicenum can. 14. alias 18. expressè concedit diaconis, ut se ipsos in absentia sacerdotis communicent: quod jure novo non est revocatum, pro tantae saltem necessitatis articulo. Immo Aliqui existimant idem licere diaconis in necessitate, etsi non sit tam gravis & extrema.

De aliis diacono inferioribus, etiam laicis, videtur idem non improbabile, secluso scandalo, in casu gravissimae necessitatis. Et confirmatur ex facto Reginae Scotiae. Unde Trid. sess. 13. c. 8. mandans, ut laici communionem à Sacerdotibus percipiant, non censetur hunc casum extremam necessitatis comprehendere. Confirmatur: quia laicus posset & deberet Eucharistiam à terra levare, & ob periculum irreverentiae eam subinde propriis manibus sumere: ergo mirum videri non debet, si id possit in sua propria, eaque extremam necessitate. Immo olim juxta exemplum Christi in ultima cena solebat porrigi Eucharistia in manum dexteram communicantium sinistrae in modum crucis superpositam, eamque nudam, si quidem viri essent, velatam verò seu involutam nitido linteo (quod Dominicale dicebatur) si feminae: qui deinde manu propria Eucharistiam ori ingerebant. Immo interdum etiam domum ferebant, ibique inter suos distribuébant, ut refert Estius in illud 1. Cor. 10. Panis quem frangimus &c. Quamvis nunc extra necessitatem graviter illicitum foret laicis Eucharistiam immediate manu tangere: ad hoc enim manus sacerdotum consecrantur, juxta D. Thomam q. 82. art. 3. Immo graviter peccaturos esse laicos, qui sustinerent pixidem aut calicem in quo Eucharistia actu continetur, censet Aversa q. 10. sect. 3. 5. Tertio minister in fine.

Dico V. Sacerdos ex causa rationabili potest partem hostiae suae dare communicare volenti: hoc enim non obest integritati sacrificii; cum in qualibet parte specierum tantundem contineatur. Immo antiquitus moris fuit, ut unus idemque panis consecratus frangeretur, & ex eodem vasculo Sanguis Domini à fidelibus sumeretur, uti etiam fecit Christus cum Apostolis. Nunc equidem sine causa non licet recedere à moderno ritu Ecclesiae, qui ha-

An etiam nec sit ad hoc requiratur, aut qualitas?

Etiam Diaconus potest seipsum in casu gravissimae necessitatis communicare.

Idem Foris alii.

12. Potest Sacerdos partem hostiae suae dare communicare volenti, si sit rationabilis alia qua causa.

Alias serbet,

mandus ho-
diernus ri-
tus,
De cuius
gravi obli-
gatione non
satis con-
stat.

Qua cen-
satur causa
sufficiens.

13.
Parochus
obligatur
Eucharistia
ministrare,
quoties ra-
tionabiliter
eam subditi
petunt.

Alias non,

An oblige-
tur tempore
pestis cum
periculo vi-
tae,

An possit se
periculo
subducere,
renunciando
officio.

bet, ut pro communicaturis distincta for-
mula ab hostia sacerdotis consecrentur.
Quamvis ei contraire non foret peccatum
mortale juxta varios Doctores: eo quod
irreverentia non videatur gravis, nec con-
suetudo graviter videatur obligare.

Porro justa causa non tantum est, quan-
do communicandus est moribundus (de
quo non potest esse dubium) sed etiam si
urgeat praeceptum Communionis: immo si
magna petentis devotio id suadeat, similive
causa, & alia parva hostia commodè haberi
nequeat. Ita Antoninus, Sylvestér, Henriquez,
Bonacina & plures alii. Similiter licitum erit
aliquas particulas consecratas, dum omni-
bus non sufficiunt dividere, & sic commu-
nicaturis præbere.

DICO VI. Parochus obligatur hoc Sa-
cramentum administrare per se vel per alios,
non solum quando subditi obligantur il-
lud suscipere (ut Quidam sine fundamen-
to sunt opinati) sed etiam quotiescumque
subditi rationaliter petunt. Ita communiter
Doctores. Ratio est: quia munus pastoris
est pascere non tantum in necessariis, sed
etiam in valde utilibus ad salutem, saltem
quando subditi id exigunt: ad hoc enim ac-
cipiunt stipendium; & non ut tantum in
extrema necessitate, aut quando subditi ob-
ligantur, Eucharistiam eis administrent. Un-
de quia alii non habent officium pastorale
vel speciale stipendium non obligantur, nisi
communi lege charitatis in extrema vel
gravi necessitate proximi. Dixi, quotiescum-
que subditi rationaliter petunt: si enim nimis
sæpe considerato eorum statu, aut importu-
no tempore petant, vel parochus ob infirmi-
tatem aut alias causas impediatur, licitè po-
terit communionem voluntariam denegare,
seu differre. An autem obligetur parochus
hoc Sacramentum (idem est de extrema
Unctione) ministrare tempore pestis cum
periculo vitæ, est controversum inter Do-
ctores. Affirmat Filiarius, Sylvius, & alii.
Negat Armilla, Villalobos, Suarez, Rodriguez,
Diana, Dicastillo disp. 11. dub. 7. & alii, eo
quod non sit tantæ necessitatis, sicut Bap-
tismus & Pœnitentia. Affirmanti tamen sen-
tentia favet pietas, praxis, & summa Via-
tici utilitas, quæ dici possit necessitas. Po-
test insuper absque novo, saltem notabili
periculo ministrari peste infectis Eucha-
ristia post ministratum Sacramentum Pœ-
nitentiæ; à quo ministrando parochus certo
non excusatur. Ceterum in casu, quo Eucha-
ristia foret seorsim ministranda, aut Pœ-
nitentia quidem, non tamen Eucharistia,
posset sine periculo infectionis ministrari,
Opinio negativa efficaciter non potest re-
dargui.

Petes, an obligatione ministrandi sup-
posita, possit instante hujusmodi periculo
parochus officio renuntiare, sicque fugere?
Resp. indubie non posse, nisi sit alius ido-

neus, qui se offerat: sicut miles non po-
test renuntiare militiæ, instante necessitate
pugnæ. Alias sanè nullus Pastor foret obli-
gatus ovibus assistere, cum posset semper
hoc remediò ad fugiendum uti.

Q U Æ S T I O III.

Quid requiratur ad licitè distribu-
dum Eucharistiam?

DICO I. Ultra statum gratiæ, & ce-
rentiam censuræ (de quibus alibi)
ordinationem omnibus Sacerdotibus com-
munem, requiritur in ministro jurisdic-
tionem ordinaria, vel licentia, seu delegatio eorum,
qui habent jurisdictionem ordinariam: que-
lem habet Papa in universam Ecclesiam, Epil-
copus in suam diocesim, Parochus in suam
parochiam, Superiores Religionum in sibi
subditos respectivè. Est certum apud om-
nes, & colligitur ex Carthaginensi c. can. 7.
Milevitano can. 18. Idem patet ex Clement.
Religiosi, de Privil. ubi fertur excommunica-
tio Papæ reservata ipso facto incurrenda,
specialiter contra Religiosos, qui Eucha-
ristiam sæcularibus clericis & laicis mini-
strare præsumperint. Ubi obiter adverte
illam consequenter non incurri à sacerdoti-
bus sæcularibus, immo nec à Religiosis
ministrantibus Eucharistiam aliis Religio-
sis. Similiter ab incurrenda censura exulare
ignorantiam vel bonam fidem: tunc enim
non est præsumptio, quam jus requirit.
Privilegia quoque varia à Pontificibus con-
cessa, & quidem cum aliqua restrictione
seu limitatione supponunt, ministerium hoc
licentiam aut jurisdictionem saltem delega-
tam exigere.

Ratio Conclusionis est: quia proprius
sacerdos sive pastor jus habet pascendi suas
oves, & ne alieni pascant, nisi de ejus li-
centia. Deinde Ecclesia sic statuit ad vitan-
dum confusionem regiminis & ordinis Ec-
clesiastici.

Unde juxta communem sententiam est
peccatum morale, si secus fiat, cum ultra
petur officium alienum in re gravi: nisi
tamen ex probabili causa intercedat bona
fides & præsumpta pastoris voluntas: quæ
facilius præsumitur in communi ex de-
votione facta, præsertim si parochus sit
absens. Idem certè licentiam dare illi
quem communiter admittit ad celebra-
dum in sua Ecclesia. Quare autem suffi-
ciat licentia rationaliter præsumpta ad
ministrandum Eucharistiam potius, quam
Sacramentum Pœnitentiæ, est, quod ad
privato pastore ordinario, sive non contra
voluntatem rationabilem illius: Absolutio
autem sacramentalis requirit insuper in ab-
solvente superioritatem actualem, sive or-
dinariam.